

Iagttagelser om udviklingen af et historisk gensidigt forhold mellem Danmark og Kina

**Friis Arne Petersen, Danmarks ambassadør i Kina, 2010-2015,
Danmarks ambassadør i USA, 2005-2010,
nuværende ambassadør i Berlin, fripet@um.dk**

Efter 65 års samarbejde er omfanget af det dansk-kinesiske forhold bemærkelsesværdigt. Danmark ligger i top blandt EU-landene, når det gælder politisk kontakt og eksport. Efter statsminister Lars Løkke Rasmussens sidste møde med den kinesiske præsident Xi fremhævede Xi vores »frugtbare udveksling og samarbejde« og 12 områder med nye muligheder. Præsident Xi betegner det bilaterale forhold som værende »an all time high.« Samarbejdet omfatter retlig samarbejde, klageadgang, intellektuelle rettigheder, menneskerettigheder, Arktis, sikker skibsfart og klimaforandringer. Tendensen gælder også udenrigs- og sikkerhedspolitikken, hvor Kina lod en fregat deltage i den danske mission for at bortskaffe Syriens kemiske våben. Danmark er et af de få samfund i verden, som Kina lader sig inspirere af. Det økonomiske diplomati betyder, at Danmark supplerer udenrigs- og sikkerhedspolitikken med sektorudenrigspolitik og skaber nye muligheder for at sikre vores danske prioriteter og holdninger.

Efter 65 års samarbejde er bredden og dybden af det dansk-kinesiske forhold bemærkelsesværdig. Danmark ligger i top blandt EU-landene, når det gælder politiske relationer, understreget af omkring 50 ministerbesøg inden for de seneste 5-6 år. Et endnu vigtigere resultat er de tilsvarende mange kinesiske minister- og viceministerbesøg i Danmark. Set på eksporten per indbygger (varer og tjenesteydelser) er Danmark også med helt i top. Vi er oven i købet et af de få

lande med overskud på handelsbalancen med Kina. Danmark har som det eneste EU-land i gruppen af store eksportører haft en fortsat høj vækst i eksporten over de senere år. Kulturelt krones udviklingen af et dansk-kinesisk kulturår, der havde sit højdepunkt i 2014 til 2015.

Da statsminister Lars Løkke Rasmussen havde haft møde i New York d. 28. september 2015 med den kinesiske præsident Xi Jinping, udsendte det statslige kinesiske nyhedsbureau en udtalelse, hvor Xi i sin gennemgang af vores »frugtbare udveksling og samarbejde« fremhæver hele 12 områder, hvor Danmark og Kina samarbejder tæt og har nye muligheder: videnskabeligt samarbejde, uddannelse, landbrug, sundhed, energi, miljø, dansk-kinesisk trekants-samarbejde med Afrika inden for bæredygtig udvikling, transportsamarbejde i forbindelse med Silkevejsinitiativet, ungdoms- og studenterudveksling samt turisme. Under dronningens statsbesøg i Kina i april 2014 betegnede præsident Xi det bilaterale forhold som værende »an all time high«. Sammenfattende har skiftende danske regeringer således i løbet af de sidste 65 år skabt en meget positiv udvikling, hvor vores to lande har fundet mange fælles interesser. Tendensen er, at der åbnes op for

fortsat tættere samarbejde på flere samfundsområder.

Indgåelsen i 2008 af det såkaldte »Omfattende Strategisk Partnerskab« på statsministerniveau er en væsentlig grundsten for denne udvikling, og vi har de senere år set en stadig større efterspørgsel fra kinesisk side efter samarbejde på flere økonomiske, endog på mere politiske områder. Det gælder det retlige samarbejde, hvor Ombudsmanden støtter fremme af uvildige klageinstanser i Kina (jf. Bering Liisberg og Ougaard i dette temanummer). Der er indgået en aftale om intellektuelle rettigheder med Patent- og Varemærkestyrelsen, og der åbnes for samarbejde om Kinas udviklingsbistand til Afrika på især energi- og klimaområdet, hvor der er rig mulighed for at skabe synergi mellem den høje kvalitet i dansk udviklingsbistand og øgede muligheder for danske erhvervsinteresser. Vi er ved at fordoble vores menneskerettighedsprogram til nye og vigtige aktører i det kinesiske civilsamfund. På det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område har Kinas faste observatørstatus i Arktisk Råd banet vejen for samarbejde på områder med fælles interesser såsom sikker skibsfart, kommerciel udnyttelse af mulighederne i Arktis og forskning i klimaforandringer og glaciologi. Tendensen gælder også bredere, f.eks. tilmeldte Kina overraskende en fregat til at ledsage den dansk ledede mission i FN-regi for at bortskaffe Syriens kemiske våben.

Tre forhold har været afgørende for, at der har kunnet opnås så betydelige resultater i forholdet mellem Kina og Danmark. For det første har dansk erhvervsliv mange globale virksomheder, både store og små, hvoraf mange meget tidligt har forstået og troet på mulighederne i Kina. Der er i dag mere end 500 danske virksomheder til stede i Kina. Samlet har de efter et konservativt skøn skabt mere end 250.000 arbejdspladser i Kina. Det svarer til knap en femtedel af det private danske arbejdsmarked.

Den anden betingelse for udviklingen er det gunstige historiske grundlag. Danmarks tidlige anerkendelse af Folkerepublikken i januar 1950 huskes endnu i dag. Samtidig er Danmark det eneste land med ubrudte diplomatiske relationer til Kina siden 1908. Dronningens fremsynede officielle besøg til Kina i september 1979 som første vestlige statsoverhoved efter åbningen af Kina i 1978 konsoliderede yderligere udviklingen. Siden statsminister Poul Hartlings besøg i Kina i oktober 1974 har samtlige statsministre besøgt Kina, og intensiteten er øget støt gennem årene som en spejling af de gradvis større fælles interesser.

For det tredje foregår de bilaterale bestræbelser inden for en stadig bedre ramme af fælles europæisk politikudvikling, som sikrer ikke mindst de mindre europæiske lande en mere balanceret interessevaretagelse, som det mere ligeværdige forhold mellem EU og Kina giver. Det gælder f.eks. handelspolitikken, hvor et muligt perspektiv er en partnerskabsaftale, investeringsaftaler og på længere sigt måske frihandel, håndteringen af menneskerettighedssager og det finansielle område. EU er også en væsentlig platform for at engagere Kina i de store udenrigs- og sikkerhedspolitiske sager, G20 og samarbejdet med andre globale vækstøkonomier.

Samlet set giver disse tre forhold en unik platform for dansk Kina-politik. Vi overser ofte, at mange af de andre europæiske lande i navnlig øst og syd mangler den første betingelse – konkurrencedygtige og globale virksomheder – og at de samme lande ikke har drevet deres politiske, regulatoriske standarder så højt og ambitiøst, som Danmark har gjort det på næsten alle områder. Disse to forhold betyder både, at disse andre europæiske lande ikke har de private aktører, det kræver at samarbejde med Kina og høste fordel af det kinesiske marked, samt at den kinesiske regering har en langt mindre offensiv

interesse for myndighedssamarbejde med de pågældende lande.

Samspil med Kinas reformdagsorden

Enhver udvikling med et momentum som det dansk-kinesiske forhold rejser spørgsmålet om holdbarheden på sigt. Samme spørgsmål kan stilles ved den nuværende kinesiske økonomiske og politiske model, hvor den enorme økonomiske vækst har strukturelle ubalancer, massive miljødelæggelser og magtmisbrug som alvorlige sideeffekter. Efter min vurdering kan svaret være bekræftende på begge områder – men med visse forbehold. Nøglen er i begge tilfælde et skifte fra kvantitet til kvalitet. Målet er en langt mere socialt, økonomisk, miljø- og energimæssig bæredygtig model. Den nuværende kinesiske ledelse synes i høj grad at erkende dette behov, og udfordringen ligger i at gennemføre denne yderst vanskelige omstilling i de kommende år.

Deng Xiaoping beskrev tilbage i de dramatiske 1970'ere en 100-års udviklingsplan for Kina i tre etaper: I de første 35 år konsolideredes landet i et mere stabilt fællesskab efter de foregående årtiers krige og borgerkrige. I de næste 35 år skabtes øget velstand med økonomisk vækst som motor for udviklingen. Og i de kommende 35 år skal der skabes et balanceret og bæredygtigt samfund, hvor der er plads til både samfund og den enkelte i en utopi, der i bedste fald ikke er ulig de danske nationalromantikeres i det 19. århundrede.

Fra kinesisk side er man ikke blind for denne sammenligning. Danmark ses – sammen med øvrige skandinaviske lande – som et af de få samfund i verden, som Kina gerne opstiller som forbilleder. H.C. Andersen har hjulpet til at grundlægge kendskabet og interessen, men i dag er dansk erhverv og dansk politik på miljø, energi, sundhed og fødevarer naturligvis meget vigtigere, sammen med vores velfærdssystem og et yderst lige samfund uden korrupsion. Vi har et dynamisk velfærdssam-

fund med orden i økonomien og konkurrencedygtige virksomheder og ser med kinesiske øjne ud som et seriøst bud på verdens lykkeligste folk.

Den nye kinesiske ledelse er bevidst om det historiske ansvar, som 100-årsplanen pålægger dem. Efter en tid med lavhængende frugter i form af massive investeringer og åbning over for omverdenen venter nu den svære del med omlægningen til en langt mere bæredygtig vækst og et balanceret samfund. Det vil blandt andet kræve et opgør med stærke interesser og mange svære valg i den nødvendige fortsatte liberalisering af økonomien. Liberalisering af den finansielle sektor, liberalisering af valutakurspolitikken, reduktion af statsvirksomhedernes rolle, øget støtte til private virksomheder, mere effektiv korrupsionsbekæmpelse er blandt de midler, som den nuværende præsident og hans regering synes at ville anvende for at bevæge Kina i retning af et mere socialt og økonomisk bæredygtigt samfund. Politiske reformer og strukturændringer af det politiske system imod vores vestlige systemer er derimod ikke at finde på dagsordenen.

I de kommende år bliver den største udfordring for Danmark at konsolidere resultaterne samt om muligt at finde nye samarbejdsfelter på politiske områder. På begge fronter – den kinesiske økonomi og det gensidige politiske forhold – er den første og væsentligste betingelse dog på plads, nemlig den kinesiske politiske vilje til at investere og satse på kvalitet og bæredygtighed. Danmarks gunstige situation er, at de produkter og den viden samt de samfundsmæssige systemer, som vi tilbyder, vil blive endnu mere efterspurgt i Kinas omstilling i de kommende år, end det har været tilfældet hidtil. Det borger godt for fremtiden, hvor forholdet til Kina i endnu højere grad end i dag kan bidrage til at sikre danske velstand og velfærd.

Økonomisk diplomati som redskab

Økonomisk diplomati er en god betegnelse for det samlede diplomatiske værktøj, der bedst sikrer danske interesser i Kina i fremtiden. Danmark har allerede bedrevet økonomisk diplomati med Kina i mange år med sektorspecifikke relationer og samarbejdsaftaler, og det fik som nævnt et afgørende rygstød med indgåelsen af det omfattende strategiske partnerskab i 2008. Danmark er stadig blandt et fåtal (9) af europæiske lande (54), der i dag har et omfattende strategisk partnerskab med Kina. Partnerskabet afspejler Kinas ønske om videreudvikling inden for strategiske sektorpolitikker, hvor de åbenbart ønsker at lade sig inspirere af de bedste eksempler fra Danmark på prioritetsområder. Danmark nyder således i samarbejdet med Kina fordel af at være et af verdens ledende lande inden for en række samfundsområder med de topplaceringer, vi opnår i de internationale rangordninger.

Det dansk-kinesiske økonomiske samkvem har ikke mindst siden partnerskabet udviklet sig gunstigt, og Kina blev i 2008 Danmarks næststørste samhandelspartner uden for Europa (jf. Thøgersen i indeværende nummer). Ambassaden i Beijing er i takt med udviklingen blevet den største bilaterale danske ambassade. Ambassaden etablerede i 2011 en afdeling for økonomi, vækst, og sektorpolitik, der skulle arbejde tværgående i krydsfeltet mellem især myndighedskontakten og kommercielle prioriteter. Denne økonomiske diplomatiske satsning, der sker i rummet mellem Udenrigsministeriets handelsarbejde i Kina og den klassiske myndighedskontakt, har indebåret et mere drivende og opsøgende sektorpolitisk fokus for ambassadens arbejde i såvel Kina som i Danmark. Dette har bl.a. betydet, at ambassaden løbende har drøftet, fokuseret og fremmet Kina-relevante prioriteter i møder med centraladministrationen i København. Det hører med til dette forløb, at 7 departementschefer fra en række nøg勒ministerier på et fremsynet nyt initiativ af Forsknings-, Innovations og Uddannelses-

ministeriet aflagde besøg i Kina i september 2011. Sektorministerierne så altså selv disse afgørende nye muligheder og handlede dynamisk derefter. Derved lagdes grunden til en ledelsesmæssig prioritering af ministeriernes Kina-opgaver. Ud fra ministeriernes dybe faglige indsigt og den store mængde viden, som allerede er til stede blandt danske repræsentationer og virksomheder i Kina, søger ministerierne sammen med ambassaden at identificere det udbud af danske løsninger inden for systemer, regelindretninger og kommerciel fagekspertise, som matcher Kinas efterspørgsel, og som bl.a. beskrives af Kinas femårsplaner.

Til støtte for samhandelen er samarbejdet på myndighedsniveau bredt ud over stadig flere sektorområder og samtidig bragt i dybden. Her har prioriteringen af det økonomiske diplomati givet afkast i form af en stadig bredere samarbejdsflade med Kina, der på den ene side har udmøntet sig i konkrete fordelagtige aftaler for dansk eksport og fremme af danske politiske løsninger og ideer, og på den anden side med tiden en betydelig goodwill og tillid, der igen har medvirket til at øge samarbejdsrelationerne mellem myndigheder og virksomheder på begge sider.

Lanceringen af regeringens vækststrategi for Kina i maj 2012 og den kinesiske præsidents statsbesøg i juni 2012 i Danmark, hvor 17 politiske aftaler blev underskrevet under overværelse af lederne, blev milepælen for første fase af moderniseringen af sektorministeriernes og den danske ambassades økonomiske diplomati. I dag har næsten alle danske ministerier med porteføljer af relevans for samarbejde med kinesiske modparter aktive samarbejder med en eller flere kinesiske myndigheder. Samtidig har disse ministerier afsat ressourcer til den daglige håndtering af opgaven, og en håndfuld driver i dag meget professionelt egne Kina-specifikke netværk, der ikke blot koordinerer internt i departement og styrelser, men samtidig rækker hån-

den ud til danske kommuner og regioner, erhvervsorganisationer og virksomheder.

Karakteristika for økonomisk diplomati i Kina

I Kina kan det økonomiske diplomati opdeles i fire kategorier, alt efter målgruppe. For det første arbejder ambassaden for at støtte konkrete danske virksomheder i deres aktiviteter i Kina. Det handler i stigende grad om at støtte deres organiske vækst på det kinesiske marked frem for blot eksport og markedsadgang. For det andet arbejder ambassaden systematisk for at forbedre rammevilkårene for danske virksomheders forretninger i Kina. Det meste af dette arbejde er rettet mod de forskellige sektormyndigheder i Kina. Som eksempler kan anføres bilaterale aftaler som opdateringen af dobbeltbeskatningsaftalen i 2012 og en social sikringsaftale på socialområdet i 2013. Antallet af bilaterale aftaler er gået fra en håndfuld i perioden 2009-2011, over et foreløbigt højdepunkt på 21 i 2012 (især på grund af statsbesøget) og 12-15 i årene efter.

For det tredje søger ambassaden at præsentere dansk knowhow for centrale beslutningstagere. Et centralt element er ministerbesøg, hvor der ses en betydelig kinesisk interesse. I 2010 håndterede ambassaden 77 dage med besøg på minister- eller højt embedsmandsniveau, i 2012 var det 83 dage og i 2013 og 2014 omkring 100 dage. Samtidig har ambassaden markant øget sit fokus på provinsniveauet, idet antallet af provinsbesøg af ambassadøren og generalkonsulerne er steget fra 16 i 2011 til omkring 40 i de sidste år. Disse dialoger bliver institutionaliseret f.eks. gennem flagskibsprojekter som et dansk-kinesisk center for vedvarende energi (jf. Delman i dette temanummer), et dansk-kinesisk universitetscenter (jf. Bech i dette temanummer) og et dansk-kinesisk mælketeknologisk center.

For det fjerde søger ambassaden, danske myndigheder og virksomheder målrettet at præ-

sentere et billede af Danmark for den kinesiske offentlighed som et sammenhængende, innovativt og videntungt land, med vægt på bl.a. økonomisk lighed, miljø, energi, søfart, livsglæde, tryghed, ligestilling samt social og politisk kontinuitet og stabilitet. Gennem et målrettet pressearbejde opnår ambassaden i årene siden 2012 over 3000 omtaler og citater i de kinesiske traditionelle massemedier, mens antallet af følgere på de sociale medier i Kina nåede 700.000 i 2015. En større gensidig åbenhed og påvirkning end nogensinde tidligere.

Udbygningen af det økonomiske diplomati har betydet, at kravene til øget faglighed og specialisering er blevet markant højere. Sektorministerierne i København har i den henseende været absolut nødvendige for at give det bilaterale forhold en rygrad i form af sektorpolitisk specialviden, faglighed og netværk. Integrering af attaché- og statskonsulentordningerne på ambassaden har også styrket sektorudenrigspolitikken.

I denne integrerede tilgang er det desuden helt afgørende, at der sikres en glidende overgang i forhold til både det traditionelle politiske arbejde, herunder fra højniveaubesøg, over EU-dagsordenen og public diplomacyindsatserne, og videre til handelsarbejdet, hvor den sektorspecifikke tilgang i høj grad har kunnet bygge videre på det branchekendskab, der er opbygget gennem en regionaliseret tilgang med industri-specifikke teams på tværs af missionerne i Kina.

Forskellige regeringers og ministres villighed til at investere i Kina gennem rejser og i det løbende arbejde har været helt afgørende for at sikre momentum. I et land af Kinas størrelse, som fortsat på lange stræk fungerer ganske fragmenteret og gennem topstyring, er det af største betydning at have mulighed for at indhente indtryk og definere prioriteter på de højeste politiske niveauer.

Et bredspektret økonomisk diplomati kan således ikke skabes af Udenrigsministeriet alene, men må basere sig på en model, som er tæt på den, der har drevet det danske engagement i EU. Sektorudenrigspolitikken, der er nødvendig for det økonomiske diplomati, drives bedst med udgangspunkt i sektorministerierne. Samtidig er det vigtigt med aktiv opbakning og strategisk sans for retning i Udenrigs- og Statsministeriet.

Økonomisk diplomati version 2.0 i Kina

Potentialet for økonomisk diplomati i Kina er ikke udtømt. I et stort, voksende og stadig umættet kinesisk marked er der et fortsat behov for videreudvikling i bredde og dybde. I bredden udvides tilgangen til aktører, som man næppe havde troet muligt for blot få år siden, herunder de centrale kinesiske myndigheder inden for de retlige og juridiske områder vedrørende virksomhedsrelaterede områder som IPR, men også det strafferetlige system med samarbejde om etablering af klageinstanser, uafhængige vurderingsinstanser og korruptionsbekæmpelse. Dette er naturligvis ikke blot en dansk politisk interesse, der skaber et mere attraktivt erhvervmiljø og samfundsudvikling, men repræsenterer også en dansk værdi på retlig udvikling og social retfærdighed.

I lyset af erfaringerne op til 2013 er der de sidste år søgt en yderligere udbygning og tilpasning på fem områder. For det første ledes indsatsen på regeringsniveau videre til Kinas provinser og byer. Lokalmyndighederne i Kina er magtfulde og agerer meget autonomt. Det er langt overvejende på provinsniveau, at politikkerne og dermed investeringerne udføres. Provinserne i Kina er vel at mærke markeder på størrelse med middelstore europæiske økonomier med 30 til 100 mio. indbyggere, som samtidig efterspørger udenlandsk faglighed og ekspertise. Videreudviklingen af det økonomiske diplomati vil også i fremtiden kræve en større lokal indsats og lokalkendskab.

For det andet er det økonomiske diplomati i Kina søgt kombineret med øget samspil med offentlighedsindsatser. Fra fokus på myndighedskontakter bredes indsatsen ud til større dele af befolkningen, herunder de mange millioner af købedygtige forbrugere. For Kinas vedkommende involverer dette bl.a. strategisk brug af *public diplomacy* via kulturelle fremstød og massiv tilstedeværelse på de vigtige sociale medier i Kina; mellemfolkelig forståelse via initiativer på bl.a. kulturudvekslings- og turismeområdet; samt synergier mellem moderne kommercielle instrumenter.

For det tredje søges de afledte, strategiske gevinster fra det økonomiske diplomati ført tilbage til støtte for de kommercielle indsatser. Der er fokus på etablering og formalisering af myndighedskontakter over en meget bred kam med henblik på at forsegle de gode relationer, som er nødvendige i et land som Kina, der kendetegnes af tæt sammenvævning mellem politiske og kommercielle interesser. Den derved opbyggede tillid via personlige samarbejdsrelationer giver en række muligheder, som danske virksomheder kan drage nytte af – såfremt der investeres strategisk i at bygge videre herpå.

For det fjerde er der lagt vægt på fortsat opmærksomhed om engagementet fra den brede gruppe af danske myndighedsaktører, der de senere år har etableret faste samarbejder i Kina og afsat ressourcer til prioriteringen heraf. Det er stort set foregået forbilledligt, men et så nært samarbejde mellem lande af så forskellige størrelser som Danmark og Kina vil uvægerligt også blotlægge de markante forskelle i administrativ kapacitet og ressourcer. I flere tilfælde har danske hjemlige aktører haft svært ved at følge med.

Endelig, for det femte, er der etableret styrkede kontakter og forståelse i Udenrigsministeriet i København. En del af dette arbejde går naturligt uden om Udenrigsministeriets kontorer og fungerer effektivt på den måde

gennem direkte kontakter. I en række tilfælde er der dog behov for opbakning, både i form af rådgivning, prioritering og videreformidling. Her spiller Udenrigsministeriet nu en mere aktiv og drivende rolle. Det er naturligt, at Udenrigsministeriet er omdrejningspunktet for dansk økonomisk diplomati, og at ministeriet aktivt agerer platformen, der sammen med ambassaderne sikrer koordinationen med og mellem sektorministerierne. Det stiller krav til Udenrigsministeriet om en konkret indstilling til samarbejdet, og at ambassaderne kan trække på relevant fageksperise og analytisk kapacitet.

Samtidig har ministrene – også udenrigsministeren – i højere grad kunnet gå i spidsen for udvalgte projekter af relevans for det økonomiske diplomati og målrettet søge at øge den danske synlighed ved internationale møder og konferencer af relevans for de konkrete projekter.

Bag den danske satsning ligger en erkendelse af, at Danmark i Kina varetager sine samlede interesser og synspunkter bedst og opnår mest dialog om og indflydelse på Kinas politiske udvikling over en bred kam gennem økonomisk og kommercielt samkvem, der samtidig øger adgangen til politiske drøftelser og mulig påvirkning. Dette bredt funderede økonomiske diplomati er baseret på Danmarks fortrin på områder, der også i Kina er væsentlige, såsom transparens og antikorrupsion, innovation og kvalitetsløsninger i produkter og systemer samt bæredygtighed. Det åbner for bredere adgang til beslutnings-

tagere i Kina på flere og nye måder. Det økonomiske diplomati betyder dermed, at Danmark i forhold til Kina supplerer udenrigs- og sikkerhedspolitikken med sektorudenrigspolitik, hvilket komplicerer, men også udbygger det bilaterale forhold. Den rygrad, som sektorudenrigspolitikken skaber, sikrer nye muligheder for at omsætte udenrigs- og sikkerhedspolitiske prioriteter og holdninger om menneskerettigheder, antikorrupsion, retssamfund, ytringsfrihed og transparens.

De seneste danske regeringers praksis på dialogen om menneskerettigheder sikrer, at statsministeren og udenrigsministeren drøfter disse emner generelt med deres kinesiske kolleger, samt at alle de andre ministre tager relevante, mere sektorspecifikke menneskerettighedsspørgsmål op med deres kolleger.

Med den allerede etablerede kontaktflade og modningen i samarbejdet mellem relevante landes myndigheder har det danske økonomiske diplomati i Kina bevæget sig ind i en »anden bølge«, hvor fokus er på udmøntning. Bestræbelserne siden indgåelsen af det omfattende strategiske partnerskab i 2008 har medført en betydelig opblomstring og knopskydning af det bilaterale samarbejde. Samarbejdet er taget videre på de nævnte fem områder, som på hver deres måde har stillet krav om ressourceprioritering. Der er samtidig skabt rum for politiske markeringer af samarbejdets fremskridt og fremtidige indhold, også på regeringschefsniveau. Det skete som nævnt senest med statsministerens møde med præsident Xi i New York i september 2015.